herpy

GECKOR

Madagascar ground gecko

Paroedura picta

En liten, kompakt markgecko från det torra sydvästra Madagaskar med brokiga fläckar, stort huvud och en vaken blick. Den är robust, förökar sig villigt och tar så lite plats att den är ett bra val för den som vill börja med geckor.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Paroedura pictus; Diplodactylus pictus; Phyllodactylus pictus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**12-18 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-10 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Torrskog**
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**40 × 30 × 30 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**9-12 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**40-65 dagar** vid 26-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Paroedura picta är en kraftig liten gecko med stort huvud, stora ögon och en tjock svans som fungerar som fettlager. Teckningen består av fläckar och tvärband i brunt, svart och kräm, och artnamnet picta betyder just målad. Ungarna är mer kontrastrika än de vuxna, och mönstret blir mildare med åldern. Med tiden har många varianter tagits fram, till exempel ljusa, gula och nästan enfärgade djur.

Arten beskrevs av Wilhelm Peters 1854 med typlokalen St. Augustin's Bay i sydvästra Madagaskar. Den har hetat både *Diplodactylus pictus* och *Phyllodactylus pictus*, och många hållare känner den fortfarande som *Paroedura pictus*. Släktet *Paroedura* tillhör familjen Gekkonidae och omfattar ett tjugotal arter, nästan alla på Madagaskar.

De flesta djur blir 12-15 cm inklusive svans, och enstaka upp till 18 cm. Hanarna är större och kraftigare än honorna och har ett bredare huvud. Geckon lever på marken, där den rör sig snabbt bland löven, och den klättrar bara lite på stenar och rötter.

Det är en nyfiken och ganska lugn art som snabbt vänjer sig vid sin hållare. Den kvittrar och klickar svagt, och som många geckor kan den kasta svansen om den blir gripen. Svansen växer ut igen och blir ofta lik den ursprungliga.

Utbredning och livsmiljö

Arten finns bara på Madagaskar, där den lever i den södra och västra delen av ön. Typlokalen är St. Augustin's Bay vid Toliara (Tuléar) på sydvästkusten, och trakten kring Toliara ligger mitt i utbredningsområdet.

Kartan visar ett grovt utsnitt av sydvästra och södra Madagaskar samt registrerade fynd. Fynd utanför Madagaskar kommer från djur i fångenskap.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Geckon lever i det torra sydvästra Madagaskar, i törnskog och snår med ett tjockt lager löv på sandig botten. På dagen gömmer den sig under fallna stammar, löv och stenar och i hål i marken, och på natten jagar den insekter på markytan.

Trakten kring Toliara är en av öns varmaste och torraste. Under de varmaste månaderna, december och januari, ligger temperaturen vanligen på 25-30 °C och under den kallaste, juli, på 18-25 °C. Regntiden på sommaren är fortplantningstid, och resten av året är torrt. Geckon undviker själv hettan genom att dra sig ner i lövlagret, där luften är svalare och fuktigare. Det är det mönstret man efterliknar i terrariet: värme på dagen, svalare nätter och ett fuktigt gömställe som djuret alltid kan söka sig till.

Skötsel

TERRARIET

Ett enskilt djur behöver ett terrarium på minst 40 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. En hane med två till tre honor behöver minst 60 × 40 × 40 cm. Höjden spelar inte så stor roll, eftersom djuret lever nära marken. Låga plastlådor fungerar också bra, även om de ser mindre naturliga ut.

Botten ska hålla kvar fukten och vara mjuk att gräva i. En blandning av gödselfri jord, kokosmull och lite sand är bra, gärna med ett lager torra löv ovanpå. Undvik rent, fint sand som dammar och konstgräsmattor som är svåra att hålla rena. Inred med platta stenar, korkrör, korkbark och halva kokosnötter, så att det finns minst lika många gömställen som djur. Ge minst ett fuktigt gömställe, t.ex. en liten plastlåda med ingångshål och fuktig sphagnum, gärna i både den varma och den svala änden. Ventilationen ska vara god så att terrariet kan torka upp mellan sprayningarna.

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 24-28 °C i terrariet och en varm plats i ena sidan på 29-32 °C, så att djuret själv kan välja. Arten söker dock gärna den svala sidan, så håll dig i den lägre änden om du är osäker, och se till att geckon alltid kan komma undan värmen.

På natten får temperaturen sjunka till 20-24 °C. En svag värmematta under en del av botten kan hålla uppe värmen när rummet är kallt. Styr all uppvärmning med en termostat, och mät med digitala termometrar i både den varma och den svala änden. Vill du att djuren ska föröka sig hjälper en svalare period från sen höst till tidig vår, då temperaturen sänks omkring 5 °C.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara måttlig, omkring 50-70 %. Spraya lätt varje dag eller varannan dag, så att en del av botten är fuktig och resten torr. Ständigt blöta förhållanden ger mögel och luftvägsinfektioner, så håll uppsikt över ventilationen.

Ställ fram en låg skål med friskt vatten, och byt vattnet regelbundet. Skålen ska vara så låg att inte ens små ungar kan drunkna. Det viktigaste är dock det fuktiga gömstället som geckon använder under hudömsningen. Saknas det fastnar hudrester lätt på tårna.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är aktiv i skymningen och på natten och klarar sig utan UVB när den får D3-vitamin som tillskott. Det är oklart om den har nytta av UVB, men ett svagt UVB-ljus över en liten del av terrariet kan ges för säkerhets skull. Väljer du det, använd ett svagt lysrör för skuggdjur, och se till att det finns gott om skugga och gömställen.

Använd en värmelampa till värmeplatsen, och släck den på natten om temperaturen annars är tillräckligt hög. Ha ljuset tänt omkring 12 timmar på sommaren och något kortare på vintern, gärna styrt av en timer. På natten ska det vara mörkt.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Geckon lever av insekter. Baskosten är syrsor och dubiakackerlackor, och som omväxling kan du ge gräshoppor, mjölmaskar och andra små insekter. Foderdjuren ska vara mindre än avståndet mellan djurets ögon och ha fått bra foder innan de ges vidare. Vuxna djur får 4-6 insekter varannan dag, och ungar matas dagligen med mindre insekter. Vaxmalslarver är feta och bör bara ges som godbit.

Pudra insekterna med kalk vid varannan utfodring till vuxna och vid varje utfodring till ungar och äggläggande honor. Arten är utsatt för benskörhet, så kalk med D3 och ett multivitamin då och då är viktigt, särskilt om djuret inte får UVB. Svansen är ett bra mått på hullet: en tunn svans betyder att djuret behöver mer eller bättre foder.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Paroedura picta är lugn och nyfiken och vänjer sig vid att hanteras, men den är ett djur att titta på, inte att ta upp varje dag. Den kan springa snabbt och hoppa, så håll den lågt, gärna sittande på golvet. Ta aldrig tag i svansen, för den kan kastas. Korta stunder ett par gånger i veckan räcker.

Hanar är territoriella och får aldrig hållas ihop, eftersom de kan skada varandra. En hane kan hållas med en eller flera honor när det finns tillräckligt med plats och gömställen. Honor kan som regel hållas ihop, men håll uppsikt över bett och stora storleksskillnader. Ungar kan gå i små grupper på fyra till fem en tid, men ska delas upp när några växer ifrån de andra. Geckon är mest aktiv i skymningen och på natten och kvittrar svagt när den är orolig.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna kan kännas igen från 3-6 månaders ålder på de tydliga bulorna vid svansroten, där hemipenis sitter, och som honorna saknar. Vuxna hanar har också bredare huvud och är kraftigare byggda. Arten växer snabbt och blir könsmogen efter 9-12 månader. Honor bör ändå först sättas i avel när de är fullvuxna och i god kondition, så att de inte töms på kalk.

PARNING

Arten förökar sig villigt i fångenskap. En hane med två eller tre honor är en vanlig uppställning, och då kommer äggen ofta snabbt. Ingen särskild förberedelse krävs: sätt hanen hos honorna, och håll uppsikt över dem de första dagarna. Hanen biter honan lätt i nacken under parningen. Ta ut honom om honan jagas eller får skrapsår.

En svalare period på vintern med omkring 5 °C lägre temperatur och kortare dagar ger honorna vila och sätter igång fortplantningen igen på våren. Honorna ska ha gott om foder och kalk under hela säsongen, och en hona med tunn svans ska ta paus från aveln.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ett eller två små, runda ägg åt gången med ett hårt, men mycket skört skal. Honan lägger en kull var tredje till fjärde vecka under fortplantningstiden, under den bästa tiden ända ner till varannan vecka. Hur många kullar det blir på ett år varierar mycket.

Honan gräver ner äggen i fuktig, men inte blöt jord. Ge henne en äggläggningsplats med lätt fuktig jord eller vermikulit, till exempel i det fuktiga gömstället, och se också till att det finns torra platser i terrariet, för om hela botten är blöt lägger hon inte. Äggen går lätt sönder, så lyft dem försiktigt, gärna med en sked.

INKUBATION

Lägg äggen i en liten låda med fuktig vermikulit eller perlit, utan att vända dem, och ge lådan ett par små lufthål. Inkubera äggen vid 26-29 °C, gärna 28-29 °C.

Äggen kläcks efter 40-65 dagar, vid 28-29 °C typiskt efter 51-65 dagar, och lägre temperatur ger längre inkubation. Låt äggen ligga tills du är säker på att de är döda. Hos denna art är könet genetiskt bestämt och inte styrt av temperaturen, så du kan inte välja kön genom att justera värmen. Räkna med att en del ägg inte kläcks. Många är obefruktade, och även små sprickor i skalet, som honan själv kan orsaka, kan döda fostret.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är pyttesmå och växer snabbt. Håll dem i en enkel inredning med hushållspapper som botten, ett fuktigt gömställe, en mycket låg vattenskål och ett par gömställen. Spraya minst två gånger om dagen, för små boxar torkar snabbt ut och ungarna förlorar lätt vätska.

Ge dem de minsta insekterna, till exempel nykläckta syrsor, varje dag, och pudra dem med kalk vid varje utfodring. Ungarna ömsar ofta hud, och en dålig hudömsning kan kosta tår, så det fuktiga gömstället är viktigt. Håll dem var för sig eller i små grupper, och dela upp dem när de blir olika stora. De kan vara fullvuxna på under ett år.

Hälsa och vanliga misstag

Paroedura picta är härdig, men vissa fel i skötseln återkommer:

- För lite kalk och D3, som ger benskörhet med mjuka käkar, krokiga ben och darrningar. Pudra alltid insekterna, och ge extra till ungar och äggläggande honor.
- Dålig hudömsning, där rester sitter kvar på tårna och i värsta fall får dem att falla av. Ge ett fuktigt gömställe.
- För blöt botten och dålig ventilation, som ger mögel och luftvägsinfektioner.
- Äggläggningsproblem, om det inte finns en lämplig äggläggningsplats eller hela botten är för blöt.
- Utmattning hos honor som lägger ägg utan paus. En tunn svans visar att fettreserverna är förbrukade. Ge mer och bättre foder, och håll honan borta från avel tills hon är i form igen.
- Nedsatt aptit eller slöhet, som kan bero på parasiter eller för låg temperatur.

Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret går ner i vikt, inte äter på flera veckor eller har svullnader, andningssvårigheter eller mjuka ben.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.